

Wpływ wad wymowy na niepowodzenia dziecka w szkole

Opracowała: mgr Beata Puczek

Niepowodzenia dziecka w szkole są najczęstszym przedmiotem badań i analiz pedagogicznych, gdyż skupiają na sobie uwagę dużej rzeszy nauczycieli, którzy dbając o skuteczność własnych oddziaływań dydaktycznych napotykają na swojej drodze uczniów z dużymi trudnościami w nauce.

Zaburzenia mowy przyczyniają się do powstawania trudności w nauce, natomiast niepowodzenia w nauce mogą powodować zaburzenia mowy. Od tego w jaki sposób dziecko mówi zależą jego postępy w nauce jak również jego pozycja w klasie. Dzieci rozpoczynające edukację szkolną wykazują znaczące różnice w dojrzałości mowy.

Jak twierdzi H. Spionek prawidłowy rozwój mowy stanowi, obok właściwego poziomu funkcji intelektualnych, percepcyjnych i motorycznych, bardzo istotny element dojrzałości szkolnej dziecka. Od ucznia rozpoczynającego naukę w klasie I oczekujemy swobodnego wypowiedziania się na bliskie mu tematy, umiejętności powtórzenia usłyszanego opowiadania, swobodnego opisu obrazków. Normalnie rozwinięte dziecko w tym wieku powinno mówić pełnymi zdaniami, poprawnie zbudowanymi pod względem gramatycznym, oraz poprawnie wymawiać wszystkie dźwięki języka ojczystego. Taki stan wyjściowy jest niezbędnym warunkiem sprostowania dalszym wymaganiom, jakie stawiać będzie przed uczniem program szkolny w poszczególnych klasach nie tylko w zakresie nauki języka ojczystego lecz także pozostałych przedmiotów nauczania.

Według G. Demel największą grupę wad wymowy tworzą wady artykulacyjne określane mianem dyslalii, czyli nieprawidłowa wymowa jednej głoski, kilku a nawet wszystkich głosek. W obrębie dyslalii wyróżniamy wszelkiego rodzaju seplenienia, reranie, nieprawidłową wymowę głosek k, g, mowę bezdźwięczną i inne odchylenia od normalnej artykulacji.

Wpływ wad wymowy na trudności w nauce szczególnie zaznacza się na lekcjach języka polskiego, historii, a więc na zajęciach, które wymagają od dziecka poprawnego pisania, czytania i wypowiedziania się. Dzieci z wadami wymowy popełniają te same błędy w czytaniu i pisaniu, które popełniają w mowie spontanicznej. Zmiana znaczenia poszczególnych słów utrudnia uchwycenie sensu czytanego tekstu, co negatywnie wpływa na proces uczenia się. Na piśmie nie odzwierciedlają się deformacje artykulacyjne głosek. Na piśmie odzwierciedlają się przede wszystkim różnego rodzaju substytucje tzn. zamiany głosek np. szafa – safa, rzodkiewka – zodkiewka. Jeżeli dziecko zamienia s na ś, to ta zmiana będzie dotyczyła języka mówionego i pisanego. Wszelkie opuszczanie głosek tzw. elizje również pozostawia ślad w piśmie – zamiast szyba dziecko mówi yba i tak też napisze.

W związku z tym, w miarę upływu lat nauki w szkole powstaje coraz większa różnica w zasobie pojęciowym między uczniami z wadami wymowy a ich rówieśnikami; obniża się poziom rozwoju słowno – pojęciowego u tych dzieci. Na kształtowanie się osobowości dziecka mają więc wpływ niepowodzenia szkolne. Jeżeli uczeń przez dłuższy czas nie osiąga sukcesów w nauce to wywołuje to zaburzenia w prawidłowym kształtowaniu się postaw jak również w rozwoju emocjonalnym. Nie wyrównane w odpowiednim czasie wady mowy i wymowy mogą osłabić wydolność umysłową dziecka, spowodują niechęć do nauki, szkoły i kolegów. Dlatego też nie można zaniedbywać tego typu problemów.